

ค่านิยมหลัก 12 ประการในโคลงโลกนิติ

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องค่านิยมหลัก 12 ประการของไทยในโคลงโลกนิติ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หาคำประพันธ์ในโคลงโลกนิติที่เชื่อมโยงกับค่านิยมหลัก 12 ประการ และเพื่อเป็นแนวทางในการนำคำสอนจากโคลงโลกนิติไปปลูกฝังค่านิยมหลัก 12 ประการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ บทโคลงโลกนิติ พระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศร จำนวน 438 บท

จากการศึกษาพบว่าโคลงโลกนิติมีเนื้อความที่นำไปใช้ปลูกฝังค่านิยมหลัก 12 ประการของรัฐบาลได้เพียง 11 ประการ เนื้อความในบทโคลงส่วนใหญ่ปรากฏคำสอนในค่านิยมประการที่ 4 เรื่องการใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อมมากที่สุด รองลงมาคือค่านิยมประการที่ 6 เรื่องการมีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เพื่อแผ่และแบ่งปัน ส่วนค่านิยมประการที่ 12 เรื่องคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง ไม่ปรากฏเนื้อความในบทโคลงโลกนิติที่จะนำมาใช้เพื่อปลูกฝังค่านิยมดังกล่าวได้

ส่วนแนวทางในการนำคำสอนจากโคลงโลกนิติไปปลูกฝังค่านิยมของรัฐบาลนั้น รูปแบบของคำสอนจะมี 2 ลักษณะคือ การกล่าวโดยตรงเพื่อบอกให้บุคคลต้องประพฤติ ปฏิบัติให้เป็นคนดีในด้านต่าง ๆ และการกล่าวเปรียบเพื่อสร้างจินตภาพให้คนเห็นคล้ายตามแล้วเลือกปฏิบัติตนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม

คำสำคัญ : ค่านิยมหลัก 12 ประการ, โคลงโลกนิติ

12 National Core Values in Lokaniti Poems

Abstract

The study of 12 National Core Values in Lokaniti Poems aims to analyze and find the poetry in Lokaniti Poems, which is linked to the 12 core values and to be a guideline for bringing the teachings from Lokaniti Poems to indoctrinate the 12 core values.

The sample was 438 poems in the volume of Lokaniti Poems composed by H.R.H. Prince Kromphraya Dechadisorn.

The research found that Lokaniti Poems has a body that can be used to instill the 12 core values of the government in only 11 aspects.

Most of the texts in the poems appear in the teachings of the fourth value which is the pursuit of knowledge and education, keep studying, both directly and indirectly. Followed by the sixth value which is morality, faithfulness, good hope to the others, generous and sharing. The twelfth value, which is to consider the interests of the public and the nation, rather than their own interests, does not appear in the text of Lokaniti poems that will be used to indoctrinate such values.

For the guidelines for bringing the teachings from Lokaniti poems to instill the government's values, there are 2 styles of teachings which are direct instruction to tell people to behave and practice to be good in various fields and making comparison to create imagery for people to see and follow and then choose to behave as a good person with virtue.

Keywords : 12 National Core Values, Lokaniti Poems

การพัฒนาประเทศไทยท่ามกลางกระแสแห่งการพลวัตของสังคมโลกที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง และสภาพแวดล้อม ตลอดจนการหลั่งไหลของข้อมูลข่าวสารเป็นจำนวนมาก ทำให้รัฐบาลต้องมีนโยบายในการปฏิรูปประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยเริ่มจากการสร้างความเข้มแข็งของคนในชาติ ด้วยการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเรื่องของการพึ่งพาตนเอง พึ่งพากันเอง และรวมกันเป็นกลุ่มอย่างมีพลังมาเป็นแนวปฏิบัติ อันจะนำพาประเทศเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 ที่นำนวัตกรรมมาใช้ในการขับเคลื่อนประเทศ จากการที่ประชาชนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ บุคคลจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลง ด้วยเหตุนี้คนในสังคมไทยจึงต้องเป็นคนดี มีคุณธรรม มีความประพฤติ แนวปฏิบัติในการดำรงชีวิตที่ดี มีจิตสำนึกในความเป็นส่วนรวม รักสังคม รักสังคมประเทศชาติ รัฐบาลจึงได้กำหนดค่านิยมหลัก 12 ประการขึ้นเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นกับประชาชนไทย อันนำไปสู่การพัฒนาประเทศต่อไป ค่านิยมทั้ง 12 ประการนี้ ได้แก่ 1. มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ 2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม 3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ 4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรง และทางอ้อม 5. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม 6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ ห่วงดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน 7. เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง 8. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่ 9. มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัส ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ ถ้าเหลือก็แจกจ่ายจำหน่าย และพร้อมที่จะขยายกิจการเมื่อมีความพร้อม เมื่อมีภูมิคุ้มกันที่ดี 11. มีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายนเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา 12. คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง ค่านิยมทั้ง 12 ประการนี้เป็นแนวปฏิบัติของบุคคลเพื่อให้อยู่ร่วมในสังคมได้อย่างสงบสุข

โคลงโลกนิติเป็นวรรณกรรมคำสอนเรื่องหนึ่งที่มีเนื้อหาครอบคลุมครอบคลุมบุคคลประเภทต่าง ๆ ทั้งผู้รู้หรือผู้มีปัญญา คนดี คนพาล ผู้เป็นมิตร สตรี ผู้ปกครองหรือพระราชา และคำสอนเบ็ดเตล็ดเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต โคลงโลกนิติจึงเป็นวรรณกรรมที่ได้รับความนิยมถ่ายทอดมาสู่ชนรุ่นหลังต่อเนื่องยาวนาน คำสอนในโคลงโลกนิติที่มีความหมายลึกซึ้ง ครอบคลุม ชัดเจน แจ่มแจ้ง แสดงให้เห็นจริงตามหลักของเหตุและผล บนพื้นฐานแนวคิดตามหลักพุทธธรรม มีคุณค่าต่อบุคคลทุกเพศ วัย ทุกสถานภาพ และเป็นแนวประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ด้วยเหตุนี้หากต้องการปลูกฝังค่านิยม 12 ประการตามนโยบายของรัฐบาล คำสอนในโคลงโลกนิติจึงมีส่วนสำคัญในการนำมาปลูกฝังค่านิยมดังกล่าวได้ แต่เนื่องจากคำสอนในโคลงโลกนิติมีถึง 438 บทและไม่ได้ลำดับเนื้อหาคำสอนประกอบกับมีลักษณะการประพันธ์เป็นร้อยกรองที่อาจปรากฏคำศัพท์ที่ต้องแปล ผู้วิจัยจึงเห็นประโยชน์ในการศึกษาวิเคราะห์โคลงโลกนิติเพื่อเป็นแนวทางให้ทุกภาคส่วนนำมาประกอบกรปลูกฝังค่านิยมหลักทั้ง 12 ประการตามประกาศของรัฐบาล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์หาคำประพันธ์ในโคลงโลกนิติที่เชื่อมโยงกับค่านิยมหลัก 12 ประการ
2. เพื่อเป็นแนวทางในการนำคำสอนจากโคลงโลกนิติไปปลูกฝังค่านิยมหลัก 12 ประการ

การทบทวนวรรณกรรม

โคลงโลกนิติเป็นโคลงสุภาพิตเก่าแก่แต่โบราณครั้งกรุงเก่า คำนำในหนังสือประชุมโคลงโลกนิติฉบับหอสมุดแห่งชาติ (ทองย้อย แสงสินชัย, 2542 : 6) กล่าวว่าเดิมนักปราชญ์ผู้แต่งเที่ยวเลือกหาคาถาสุภาพิตภาษาบาลีและสันสกฤตอันมีอยู่ในคัมภีร์ต่าง ๆ คือคัมภีร์โลกนิติบ้าง คัมภีร์โลกนัยบ้าง คัมภีร์อื่น เช่น ชาดกตลอดจนคัมภีร์พระธรรมบทก็มี เลือกคาถาสุภาพิตเหล่านั้นมาตั้ง แล้วแปลแต่งเป็นคำโคลงไปทุกคาถา รวมเป็นเรื่อง เรียกว่า โคลงโลกนิติ

นิยะดา เหล่าสุนทร (2535 : 75-90) กล่าวถึงที่มาของคัมภีร์โลกนิติเป็น 2 กลุ่ม

กลุ่มแรก เชื่อว่าคัมภีร์โลกนิติเป็นงานประพันธ์ของชาวมณีปุระ (ชื่อแคว้นที่ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของอินเดีย ใกล้กับพรมแดนของพม่า) เดิมคัมภีร์นี้เป็นภาษาสันสกฤต มี 109 คาถา เพื่อถ่ายทอดเป็นภาษาพม่า มี 167 คาถา

กลุ่มสอง เชื่อตามทฤษฎีของชาวพม่าว่า คัมภีร์โลกนิติเป็นผลงานของจตุรงคพล นักปราชญ์คนสำคัญในราชสำนักของราชวงศ์ปinya คัมภีร์โลกนิติได้รับความนิยมแพร่หลายในพม่า และยังได้ใช้ศึกษาอยู่ในปัจจุบัน

นอกจากนี้ สุภาณี พัดทอง (2545 : 65) ได้กล่าวถึงโคลงโลกนิติที่เข้ามาในประเทศไทยไว้ว่า ไม่มีหลักฐานแน่ชัด แต่นักวรรณคดีศึกษาส่วนใหญ่เชื่อว่าช่วงปี พ.ศ. 1882-1903 เป็นปีที่แต่งคัมภีร์โลกนิติ

ครั้นเมื่อ พ.ศ. 2374 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้ปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพนฯ และมีพระราชประสงค์ให้เป็นบ่อเกิดแห่งวิทยาการ จึงโปรดฯ ให้ผู้มีความรู้ในวิชาการต่าง ๆ รวบรวมความรู้จารึกไว้บนแผ่นศิลา ติดไว้ตามระเบียงและผนังภายในบริเวณวัด เพื่อเผยแพร่แก่ประชาชน ได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียน เพื่อสืบทอดภูมิปัญญาไทย และโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศร (ขณะดำรงพระยศเป็นพระเจ้าน้องยาเธอ กรมขุนเดชาดิศร) ทรงรวบรวมโคลงโลกนิติสำนวนเก่าที่มีอยู่ แต่มีความคลาดเคลื่อนผิดพลาดจากการคัดลอกต่อ ๆ กันมา นำมาชำระแก้ไขให้ถูกต้อง แล้วจารึกในแผ่นศิลาประดับไว้บริเวณศาลาทิศของพระมณฑปในวัดพระเชตุพนฯ โคลงโลกนิติจึงปรากฏแพร่หลายนับแต่นั้นมา ชื่อโลกนิติ แปลตามชื่อได้ว่า ระเบียบแบบแผนโลก โคลงโลกนิติ ฉบับพระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศร เป็นสำนวนที่คนไทยรู้จักกันแพร่หลายมากที่สุด ดังโคลงบทแรกที่ว่า

อัญชยมบรมนเรศรเรื่อง	รามวงศ์
พระผ่านแผ่นไผททรง	สืบให้
แสวงยั้งสิ่งสัดบองค์	โอวาท
หวังประชาชนให้	อ่านแจ้งคำโคลง

โคลงโลกนิติเป็นวรรณกรรมอันทรงคุณค่าจนมีผู้ที่ศึกษาวิจัยในหลายแง่มุมดังนี้

สุภาณี พัดทอง (2545) ศึกษาเรื่อง “โคลงโลกนิติ” อมตะวรรณกรรมคำสอน และวรรณศิริ ตั้งพงศ์ธิตติ (2556) ศึกษาเรื่อง โคลงโลกนิติ สายธารแห่งสารธรรม ได้กล่าวถึงคำสอนในโคลงโลกนิติในด้านต่าง ๆ สรุปความได้ดังนี้

1. สอนให้รู้จักกฎเกณฑ์ของเหตุและผล เช่น

ใครทำโทษโทษนั้น	แทนทด
ใครคิดจิตคคคค	ต่อบ้าง
ใครจริงจึงจริงจรด	รักต่อ กันนา
ใครใครร้างร้าง	รักร้างแรมไกล ๆ

2. สอนให้รู้เท่าทันวิสัยของมนุษย์และธรรมชาติของสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมีความสัมพันธ์กันทั้งเรื่องของโลกและชีวิต เช่น

ห้ามเพ่งเล็งไว้อย่าให้	มีควัน
ห้ามสุริยแสงจันทร์	ส่องไซร์
ห้ามอายุให้หัน	คืนเล่า
ห้ามตั้งนี้ไว้ได้	จึงห้ามนินทา ฯ

3. สอนให้รู้ลักษณะของนักปราชญ์ คุณค่าของการศึกษาหาความรู้ พร้อมยกย่องผู้เป็นปราชญ์ เช่น

คนใดยืนอยู่ร่อย	พรรษา
ใจปมปริชา	โหดไร่
วันเดียวเด็กเกิดมา	ใจปราชญ์
สรรพเพณียบัณชुरไว้	เด็กนั้นควรยอ ฯ

4. ลักษณะของคนพาล คนโง่ หลงผิด โอ้อวดและคุณและโทษของการสมาคมกับคนดีและคนชั่ว เช่น

หึงห้อยส่องกันสู้	แสงจันทร์
ปิดเทียบเทียมรัตนอัน	เอี่ยมข้า
ทองเหลืองสู่สุวรรณ	ธรรมชาติ
พาลว่าตนเองอ้า	อาจล้ำเลยกวี ฯ

5. สอนให้รู้จักวิเคราะห์พิจารณาตนเอง ประมาทตน ดำเนินชีวิตให้พอเหมาะพอดี เช่น

รู้�้อยว่ามากรู้	เร่งใจ
กลกบเกิดอยู่ใน	สระจ้อย
ไปเห็นทะเลไกล	กลางสมุทร
ชมว่าน้ำบ่อน้อย	มากล้ำลึกเหลือ ฯ

6. สอนให้รู้จักพิจารณาคน เพื่อให้รู้จักคนและปฏิบัติกับบุคคลต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม เช่น

พระสมุทรสุดลึกถัน	คณนา
สายดั่งทิ้งทอดมา	หยั่งได้
เขาสูงอาจวัดวา	กำหนด
จิตมนุษย์นี้ไซร์	ยากแท้หยั่งถึง ฯ

7. สอนให้รู้จักระมัดระวังในการใช้คำพูด เช่น

งาสาธฤเห็นห่อน	หุดคิน
คำกล่าวสาธุนยีน	อย่างนั้น
ทุรชนกล่าวคำฝืน	คำเล่า
หัวเต่ายาวแล้วสั้น	เล่ห์ลิ้นทรชน ฯ

8. สอนให้รู้จักการให้ รู้จักไหว้หรือแสดงเคารพ และรู้จักรักต่อผู้สมควรได้รับ เช่น

ให้ท่านท่านจักให้	ตอบสนอง
นบท่านท่านจักปอง	นอบไหว้
รักท่านท่านควรครอง	ความรัก เรานา
สามสิ่งนี้เว้นไว้	แต่ผู้ทรชน ฯ

9. สอนให้รู้หลักในการครองชีวิตให้มีความสุข ความสำเร็จด้วยความดีงาม รู้จักรักษาทรัพย์

เป็นคนควรคิดทั้ง	กันภัย
ทรัพย์มากหมั่นระไว	แวตล้อม
เคลิ้มคลับหลับลืมไหล	เป็นเหตุ
รู้หมั่นกันห้องหอม	ห่อแก้วเงินทอง ฯ

10. สอนให้รักษาความสัตย์ เช่น

เสียสินสงวนศักดิ์ไว้	วงศ์หงส์
เสียศักดิ์สู่ประสงค์	สิ่งรู้
เสียรู้เร่งดำรง	ความสัตย์ ไฉน
เสียสัตย์อย่าเสียผู้	ชีพม้วยมรณา ฯ

11. สอนให้รู้จักรักในสิ่งที่ควรรัก และรักอย่างเหมาะสม เช่น

รักมิตรสุภาพไซ้	สมรมิตร
รักเผ่าพงศ์สาสนิ	ชื่อไซ้
รักหญิงอย่าพึงคิด	สินอ้อย เอานา
รักสัตย์ศีลจักได้ๆ	สุขแท้ทางสวรรค์ ฯ

12. หลักการทำงานให้ประสบความสำเร็จ เช่น

การใดตรงผิดไซ้	เสียถนัด
เอาสิ่งนั้นครองขัด	คิดแก้
หนามยอกสิ่งแคะคัด	ฤออก
หนามต่อหนามนั้นแล	เขยได้คืนถอน ฯ

13. สอนให้เห็นบาป บุญ กรรมและคุณค่าของชีวิต ยกย่องผู้มีศีลธรรม เช่น

ฝึกแพ่งแต่งเต้าถั่ว	งายล
หวานสิ่งใดให้ผล	สิ่งนั้น
ทำทานหวานกุศล	ผลเพิ่ม พุณา
ทำบาปบาปขึ้นขึ้น	ไล่เลี้ยวตามตน ฯ

นอกจากนี้ พระศรีรัตนโอบ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์โคลงโลกนิติตามแนวปรัชญา สังคมเชิงพุทธ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โคลงโลกนิติโดยใช้หลักการและวิธีการตีความตามนัยของปรัชญาสังคมพุทธ ศาสนานิกายเถรวาท ได้ผลวิจัยที่ใกล้เคียงกับที่กล่าวมาข้างต้นทั้งในเรื่องลักษณะของคน การคบคน การรักษา เกียรติยศและธรรม ฯลฯ แต่ก็พบประเด็นที่เพิ่มขึ้นเมื่อศึกษาเทียบเคียงกับพระไตรปิฎก เช่น เรื่องปากทาง แห่งความเสื่อม ตามที่ปรากฏใน ปราภวสูตร ในคัมภีร์พระไตรปิฎกและปรากฏในโคลงโลกนิติด้วย เช่น

คนใดละพ้อทั้ง	มารดา
อันทุพลชรา	ภาพแล้ว
ขับไล่ไปมีปรา	นิเนตร
คนดังนี้ฤแล้ว	คลาดพันภัยยัน

วรารัตน์ มหามนตรี (2558) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง อำนาจของภาษาคำสอนที่ปรากฏในโคลงโลกนิติ พบว่ารูปแบบการใช้ภาษาเพื่อให้ผู้รับสารปฏิบัติตามคำสอนตามที่ปรากฏในโคลงโลกนิติ มี 7 รูปแบบดังนี้

1. การบอกให้กระทำ ภาษาคำสอนรูปแบบนี้เป็นการใช้คำช่วยหน้ากริยาแสดงการบังคับให้กระทำ ได้แก่ จง ให้ ต้อง หรือแสดงการแนะนำให้กระทำตาม ได้แก่ พึง ควร หรือมีการละคำช่วยกริยา แต่ผู้รับสาร สามารถทราบได้จากประโยคเงื่อนไขที่สัมพันธ์กับสิ่งที่บอกให้กระทำ

2. การห้ามกระทำ ภาษาคำสอนรูปแบบนี้เป็นการใช้คำช่วยหน้ากริยาแสดงการบังคับให้วันกระทำ ได้แก่ ห้าม อย่า หรือแนะให้วันกระทำ ได้แก่ อย่าควร ไปควร หรือใช้คำช่วยหลังกริยาแสดงการบังคับให้วันกระทำ ได้แก่ ห้ามไม่ได้

3. การชี้ประโยชน์ของการกระทำ ภาษาคำสอนรูปแบบนี้เป็นการใช้คำหรือข้อความที่แสดงผลดีหรือผลที่เป็นคุณแก่ตัวของผู้กระทำตาม เพื่อโน้มน้าวใจให้ปฏิบัติตาม

4. การชี้โทษของการกระทำ ภาษาคำสอนรูปแบบนี้เป็นการใช้คำหรือข้อความแสดงผลเสียที่จะเกิดแก่ตัวของผู้กระทำ โดยมีวัตถุประสงค์แฝงหรือเป็นวัจนกรรมอำมเพื่อให้ผู้รับสารเกิดความเกรงกลัวและเว้นจากการกระทำเหล่านั้น

5. การชื่นชมยกย่องผู้กระทำ หรือสร้างคุณค่าให้เหนือผู้อื่น ภาษาคำสอนรูปแบบนี้เป็นการใช้คำหรือข้อความแสดงการชื่นชมยกย่องผู้กระทำ หรือสร้างคุณค่าให้เหนือผู้อื่น เช่น ชม สรรเสริญ เลิศ ลำ หายาก เพื่อจูงใจให้กระทำดีตามคำสอน

6. การเปรียบเทียบให้เห็นจริง ภาษาคำสอนรูปแบบนี้เป็นการใช้คำเชื่อมแสดงการเปรียบเทียบสิ่งที่ต้องการสอนหรือให้ข้อคิด (สิ่งที่ถูกเปรียบ) กับสิ่งอื่น (แบบเปรียบ) เพื่อให้เห็นจริง เช่น ดุจ เฉก กล คือ เสมอเหมือน เป็น หรือใช้คำซ้ำ ๆ เพื่อเปรียบเทียบในประเด็นเดียวกัน

7. การใช้ความกดดันของกลุ่ม ภาษาคำสอนรูปแบบนี้เป็นการใช้ข้อความแสดงว่า หากไม่กระทำตามที่สอนจะทำให้ผู้คนรังเกียจ ต่ำหนิติเตียน ไม่อยากคบหาสมาคม หรือใช้ข้อความห้ามผู้อื่นมีปฏิสัมพันธ์ด้วย เช่น ข้อความว่า คนหน้ายั้ง พรากผู้สมาคม เป็นที่ติเตียน อย่าเข้าสมาคม คนฉิน

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องข้างต้นแสดงให้เห็นว่าโคลงโลกนิติมีความโดดเด่นทางด้านเนื้อหาและภาษาจนมีผู้ที่นำมาศึกษาวิจัยได้หลากหลายแง่มุม กอปรกับคำสอนจากโคลงโลกนิติมีความเป็นเหตุเป็นผล และสะท้อนความเป็นจริงของชีวิต สามารถนำมาปรับใช้ได้ตามยุคสมัย ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงได้นำโคลงโลกนิติมาศึกษาเชื่อมโยงกับค่านิยมหลัก 12 ประการของไทยในปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการเกี่ยวกับการวิจัยนี้ แบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือ

1. ศึกษารวบรวมข้อมูลความรู้เกี่ยวกับค่านิยมหลัก 12 ประการของไทยตามนโยบายของรัฐบาล และความรู้เกี่ยวกับวรรณกรรมคำสอนโคลงโลกนิติ โคลงโลกนิติฉบับที่นำมาศึกษาวิเคราะห์เป็นพระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาเดชาดิศร โคลงโลกนิติฉบับนี้เป็นโคลงโลกนิติที่กระทรวงศึกษาธิการนำมาพิมพ์เผยแพร่เป็นแบบเรียนเป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป

2. จัดทำแบบวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วยรายการของค่านิยมหลัก 12 ประการ และรายการของคำประพันธ์ในโคลงโลกนิติที่มีความเกี่ยวข้องกันแล้วนำไปวิเคราะห์คำประพันธ์ในโคลงโลกนิติทั้งสิ้น 438 บท ผู้วิจัยวิเคราะห์คำประพันธ์ในโคลงโลกนิติตามกรอบแนวคิดจากค่านิยมหลัก 12 ประการเพื่อหาความเชื่อมโยงและสรุปประเด็นเพื่อเป็นแนวทางในการนำโคลงโลกนิติไปช่วยปลูกฝังค่านิยมหลัก 12 ประการต่อไป

ผลการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง ค่านิยมหลัก 12 ประการของไทยในโคลงโลกนิตินี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หาคำประพันธ์ในโคลงโลกนิติที่เชื่อมโยงกับค่านิยมหลัก 12 ประการและเพื่อเป็นแนวทางในการนำคำสอนจากโคลงโลกนิติไปปลูกฝังค่านิยมหลัก 12 ประการให้แก่คนทั่วไป ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โคลงโลกนิติ ฉบับของกรม

พระยาเดชาดิศร ซึ่งปรากฏคำประพันธ์ทั้งสิ้น 438 บทในการนำเสนอเนื้อความในคำโคลงโลกนิติผู้วิจัยได้รับบุ
 หมายเลขประจำโคลงตามที่ปรากฏในหนังสือโคลงโลกนิติ ฉบับกรมพระยาเดชาดิศรไว้ในวงเล็บท้ายเนื้อความ
 จากการศึกษาโคลงโลกนิติทั้ง 438 บท พบโคลงโลกโลกนิติที่มีความเชื่อมโยงกับค่านิยมหลัก 12
 ประการ ดังแสดงให้เห็นในตารางที่ 1 และตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงการปรากฏของเนื้อความในโคลงโลกนิติกับค่านิยมหลัก 12 ประการของรัฐบาล

ค่านิยมหลัก 12 ประการของรัฐบาล	การ ปรากฏ เนื้อความ ใน โคลง โลกนิติ
1. มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	✓
2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม	✓
3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์	✓
4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรง และทางอ้อม	✓
5. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม	✓
6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน	✓
7. เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง	✓
8. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่	✓
9. มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	✓
10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัส ของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ ถ้าเหลือก็แจกจ่าย จำหน่าย และพร้อมที่จะขยายกิจการเมื่อมีความพร้อม เมื่อมีภูมิคุ้มกันที่ดี	✓
11. มีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความ ละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา	✓
12. คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง	×

จากตารางที่ 1 แสดงว่าเนื้อความในโคลงโลกนิติสามารถนำมาใช้ปลูกฝังค่านิยมหลัก 12 ประการ ได้ถึง
 11 ประการ ยกเว้นค่านิยมประการที่ 12 ที่กล่าวถึงคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และของชาติมากกว่า
 ผลประโยชน์ของตนเอง ไม่ปรากฏเนื้อความในโคลงโลกนิติที่จะนำมาใช้ปลูกฝังค่านิยมนี้

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนโคลงโลกนิติที่เชื่อมโยงกับค่านิยมหลัก 12 ประการ

ค่านิยมหลัก 12 ประการของรัฐบาล	จำนวนโคลง	อันดับ
1. มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	10	6
2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม	3	10
3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์	14	4
4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรง และทางอ้อม	28	1
5. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม	4	9

ค่านิยมหลัก 12 ประการของรัฐบาล	จำนวนโคลง	อันดับ
6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เพื่อแม่และแบ่งปัน	24	2
7. เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง	14	4
8. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่	2	11
9. มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	16	3
10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ ถ้าเหลือก็แจกจ่ายจำหน่าย และพร้อมที่จะขยายกิจการเมื่อมีความพร้อม เมื่อมีภูมิคุ้มกันที่ดี	6	7
11. มีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา	6	7
12. คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง	0	12

จากตารางที่ 2 แสดงว่าค่านิยมประการที่ 4 ในเรื่องการใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อมมีปรากฏในโคลงโลกนิติมากที่สุดถึง 28 บท อันดับที่ 2 คือค่านิยมประการที่ 6 เรื่องการมีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่นเพื่อแม่และแบ่งปัน มี 24 บท อันดับที่ 3 คือค่านิยมประการที่ 9 เรื่อง มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มี 16 บท อันดับที่ 4 เป็นค่านิยมประการที่ 3 เรื่องกตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์และค่านิยมประการที่ 7 เรื่อง เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้องมีอย่างละ 14 บท อันดับที่ 6 เป็นค่านิยมประการที่ 1 เรื่องมีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์มี 6 บท อันดับที่ 7 เป็นค่านิยมประการที่ 10 เรื่อง รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ ถ้าเหลือก็แจกจ่ายจำหน่าย และพร้อมที่จะขยายกิจการเมื่อมีความพร้อม เมื่อมีภูมิคุ้มกันที่ดี และค่านิยมประการที่ 11 เรื่องมีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา มีอย่างละ 6 บท อันดับที่ 9 เป็นค่านิยมประการที่ 5 รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม มี 4 บท อันดับที่ 10 คือค่านิยมประการที่ 2 เรื่องซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม มี 3 บท และอันดับ 11 คือค่านิยมประการที่ 8 เรื่องมีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่ มี 2 บท

ในที่นี้ขอยกตัวอย่าง ค่านิยมประการที่ 4 ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรง และทางอ้อม ซึ่งปรากฏในโคลงโลกนิติมากที่สุด แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาหาความรู้ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน จากการศึกษาค่าประพันธ์ในโคลงโลกนิติพบค่าประพันธ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับค่านิยมที่ 4 นี้จำนวนมากถึง 27 บท โดยเน้นกล่าวถึงความสำคัญของการมีความรู้ วิธีการให้ได้ความรู้ การให้กำลังใจเพื่อสนับสนุนให้ใฝ่หาความรู้ และโทษของการไม่ใฝ่ใจเรียนรู้ ดังนี้

1) ความสำคัญของการมีความรู้

ความรู้ยิ่งล้ำ	สินทรัพย์
คิดค่าครองเมืองนับ	ยิ่งไซ้
เพราะเหตุจกอยู่กับ	กายอาต- มานา
โจรจกเป็นบได้	เร่งรู้เรียนเอา ฯ (116)

โคลงบทที่ 116 นี้ได้รับความนิยมนำมาใช้เพื่อสั่งสอนบุคคลให้เฝ้าหาความรู้เพราะความรู้มีค่ากว่าทรัพย์สินและอยู่กับบุคคลนั้นจนวันตายใครมาแย่งชิงก็ไม่ได้

ความรู้ยิ่งได้	สินศักดิ์
เป็นที่ชนพ้านัก	นอบนัว
อย่าเกียจเกลียดหน่วยรัก	เรียนต่อ
รู้ชอบใช้ชอบทิว	เหน้อยแพ้งโรย ฯ (120)

โคลงบทที่ 120 นี้แสดงให้เห็นความสำคัญของการมีความรู้จะทำให้ได้ยศศักดิ์ ทรัพย์สินมีคุณค่าพดั่งนั้นบุคคลควรขยันหาความรู้

2) การแสวงหาความรู้

โคลงโลกนิติสอนให้คนตระหนักในความสำคัญของการเป็นผู้รู้ ดั่งนั้นบุคคลควรแสวงหาความรู้อยู่เสมอ ความรู้อาจได้จากการสังเกต จดจำ ฟัง ดู ^{ให้รู้} พูดคุยกับผู้รู้ หากเราแสวงหาความรู้อยู่เสมอก็จะช่วยให้เราเป็นผู้มีความรู้มากขึ้น ดังเช่น

เห็นใดจำให้แน	นึกหมาย
ฟังใดอย่าฟังตาย	สดับหมั่น
ขมยยืนอย่าฟังวาย	ตรองตรึก ธรรมนา
สิ่งสดับทั้งนั้น	ผิดเพี้ยนเป็นครู ฯ (123)

โคลงบทนี้สอนให้เป็นคนช่างจดจำ แม้ได้เห็นได้ฟังได้รับรู้สิ่งใดให้หมั่นจดจำและตรึกตรองในสิ่งที่ผิดพลาดแล้วนำมาแก้ไข

3) การให้กำลังใจเพื่อสนับสนุนให้มีความเพียรในการหาความรู้

ในโคลงโลกนิตินอกจากจะให้ความสำคัญในเรื่องการมีความรู้และย้าให้บุคคลแสวงหาความรู้แล้วยังให้กำลังใจเพื่อให้คนมีความพยายามในการแสวงหาความรู้อีกด้วย เช่น

ความรู้เรียนเมื่อน้อย	หนังสือ
ค่อยสมรรถจึงหัดปรีอ	โล่ตั้ง
รู้แล้วเลิศอย่าถือ	ตนถ่อม เกิดพอ
บุญจักให้ใครรัง	เริ่มรู้เป็นเอง ฯ (114)
แมลงวันแสงเสพด้วย	ลามก
พาลชาติเสาะสิ่งรัก	เรื่องร้าย
ภุมราเห็จเห็นทก	หาบุษ- บานา
นักปราชญ์ฤท่อนหม้าย	หมั่นสู้แสงธรรม ฯ (33)

โคลงบทที่ 114 และ 33 ให้กำลังใจว่าการหาความรู้ต้องค่อย ๆ ฝึกให้เรียนรู้ทีละน้อย ต้องอาศัยความเพียรและเมื่อได้ชื่อว่าเป็นผู้รู้แล้วก็ยังต้องขยันหาความรู้สั่งสมเพิ่มขึ้น

4) ผลของการไม่ใส่ใจเรียนรู้

ในโคลงโลกนิติยังมีการกล่าวถึงโทษจากการละเลย ไม่ใส่ใจเรียนรู้ ขาดการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง ย่อมทำให้เกิดผลเสียต่อการเล่าเรียนได้ เช่น

เว้นวิจารณ์ว่างเว้น	สดับฟัง
เว้นที่ถามอันยัง	ไปรู้
เว้นเล่าลิตตสัง-	เกตว่าง เว้นนา
เวנדั่งกล่าวผู้	ปราษฎ์ได้ฤมี ฯ (55)

โคลงบทที่ 55 เป็นคำโคลงที่นำมาใช้อย่างแพร่หลายเพื่อให้คนตระหนักถึงความสำคัญของการมีความรู้ เพราะถ้าไม่ฟัง ไม่ถาม ไม่เขียน ไม่สังเกตจะไม่มีวันเป็นผู้รู้ได้

แนวทางในการนำคำสอนจากโคลงโลกนิติไปปลูกฝังค่านิยมหลัก 12 ประการ

โคลงโลกนิติเป็นวรรณกรรมคำสอนที่ได้รับความนิยมสืบเนื่องมานาน การนำโคลงโลกนิติไปใช้ในการปลูกฝังค่านิยมหลัก 12 ประการของรัฐบาลสามารถนำคำสอนที่ปรากฏไปใช้ได้ 2 ลักษณะ คือ การกล่าวโดยตรงและการกล่าวเปรียบ

การกล่าวโดยตรง คือ การสอนให้บุคคลประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีและถูกต้องโดยบอกผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการกระทำดีเหล่านั้นให้เห็นชัดเจน เช่น

เมื่อน้อยเรียนเร่งรู้	วิชา
ครั้นใหญ่หาสินมา	สู่เหย้า
เมื่อกลางแก่ศรัทธา	ทำแต่ บุญนา
ครั้นแก่แรงวอกเว้า	ห่อนได้เป็นการ ฯ (113)

โคลงโลกนิติบทที่ 113 นี้ สามารถนำมาประกอบการปลูกฝังค่านิยมประการที่ 4 คือ ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้เพราะเนื้อความของโคลงกล่าวโดยตรงแก่ผู้อ่านว่าเป็นเด็กให้เร่งเรียนหนังสือ เติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็ทำงานหาเงิน พอแก่ตัวลงก็เข้าวัดทำบุญเพราะเมื่อแก่ตัวแล้วจะทำงานหรือจะแสวงหาความรู้ สังขารก็ไม่พร้อม

เห็นท่านมีย่าเคลิ้ม	ใจตาม
เรายากหากใจงาม	อย่าคร้าน
อุตส่าห์พยายาม	การกิจ
เอาเยี่ยงอย่างเพื่อนบ้าน	อย่าท้อทำกิน ฯ (185)

โคลงโลกนิติบทที่ 185 สามารถนำมาใช้ประกอบการปลูกฝังค่านิยมประการที่ 10 ที่สอนให้คนรู้จักพอเพียง เนื้อความในโคลงมีการกล่าวอย่างตรงไปตรงมาให้บุคคลอย่าไปอยากได้อยากมีเหมือนคนอื่น ถึงแม้เราจะไม่ร่ำรวยมั่งมีแต่มีจิตใจที่ดีงาม ขยันทำมาหากินชีวิตก็จะสุขสบายได้ เป็นกล่าวในลักษณะให้บุคคลรู้จักความพอเพียงในสิ่งที่ตนเป็นตนมี แต่ยังคงขยันและปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เต็มที่

การกล่าวเปรียบเทียบ เป็นการสอนโดยกล่าวให้คิดตามด้วยวิธีการเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นจริงตามคำสอนนั้น เช่น

คุณแม่หนาหนักเพี้ยง	พสุธา
คุณบิตรดุจอา-	ภาคกว้าง
คุณพี่ฟ้างศิขรา	เมรุมาศ
คุณพระอาจารย์อ้าง	อาจสู้อาคร ฯ (230)

โคลงบทที่ 230 นี้สามารถนำมาใช้ในการปลูกฝังค่านิยมของรัฐบาลประการที่ 3 ได้ในเรื่อง ของความ

กตัญญู ผู้อ่านจะเกิดจินตนาการจากการกล่าวเปรียบความยิ่งใหญ่ในพระคุณของแม่เหมือนความกว้างใหญ่ของแผ่นดิน พระคุณของพ่อกว้างใหญ่เหมือนท้องฟ้า พระคุณของพี่ยิ่งใหญ่เหมือนภูเขา ส่วนพระคุณครูกว้างใหญ่เหมือนแม่น้ำ การปลูกฝังค่านิยมโดยใช้จินตนาการจากการกล่าวเปรียบจะทำให้ผู้อ่านเกิดความคล้อยตามเห็นจริงจากสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบได้ และได้สัมผัสกับบรรณรศของถ้อยคำและไม่รู้สึกว่าถูกสั่งสอนโดยตรงแต่เป็นการโน้มนำให้คล้อยตาม

น้ำเคียวยุ่งว่าเงี้ยว	ยุ่งตาม
ทรายเหลือบทางยุ่งงาม	ว่าหญ้า
ตาทรายยิงนิลวาม	พรายเพริศ
ลิ่งว่าหว่าหวังหว่า	หว่าดินโดยตาม ฯ (71)

โคลงบทนี้มีเนื้อความสอดคล้องกับค่านิยมที่ 9 ที่สอนให้คนมีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำตามพระราชดำริสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื้อความในโคลงโดยรวมก็สอดคล้องตามค่านิยมนี้ เมื่อนำไปใช้ปลูกฝังค่านิยมข้อ 9 จะเกิดความน่าสนใจยิ่งขึ้นด้วยการตีความหมายประกอบว่านกยูงเห็นแม่น้ำคดเคี้ยวก็คิดว่าเป็นงูจึงกระโดดลงแม่น้ำ เนื้อทรายเห็นแพหนทางนกยูงที่กระโดดลงแม่น้ำก็คิดว่าหญ้าซึ่งเป็นอาหารของตนก็กระโดดตาม ส่วนลิงเห็นตาของเนื้อทรายที่มีสีดำ ก็คิดว่าเป็นลูกหว่าซึ่งเป็นอาหารของตนก็กระโดดตามไปเพื่อไปกินสรุปคือทุกสิ่งตายหมดเพราะไม่ไตร่ตรองขาดสติ ในการนำโคลงโลกนิติที่มีเนื้อความกล่าวเปรียบเทียบไปใช้ปลูกฝังค่านิยมเป็นเหมือนการสร้างจิตสำนึกให้บุคคลค่อย ๆ เกิดการเรียนรู้เองจากการค่อย ๆ ถอดความหมายของคำประพันธ์จนเกิดความเข้าใจ

โคลงโลกนิติเป็นวรรณกรรมคำสอนที่แต่งเป็นคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ โดยผู้ประพันธ์ได้เรียงร้อยถ้อยคำได้อย่างเหมาะสมทั้งเสียงและความหมาย การลำดับเนื้อหาในแต่ละบทจะเรียงจากง่ายไปสู่ยากและมีลักษณะของการเชื่อมโยงความคิดจากเรื่องทั่วไปที่เข้าใจกันได้ง่ายไปสู่เรื่องเฉพาะที่สามารถเข้าใจตามได้ จึงเป็นวรรณกรรมที่คนไทยรู้จักกันอย่างแพร่หลายดังที่ กุสุมา รักษมณี (2530: 11) กล่าวว่า “ โคลงโลกนิติเป็นวรรณกรรมคำสอนประเภทโคลงอีกเรื่องหนึ่ง บ้างก็เรียกประชุมโคลงโลกนิติหรือสุภาพิตคำโคลง ลักษณะเนื้อหาเป็นคำสอนที่สามารถใช้เป็นแบบแผนทางโลกสอนแก่บุคคลทุกระดับในสังคม ” ซึ่งสอดคล้องกับขลดา เรื่องรักชลิจิตและสุจิตรา จงสถิตวัฒนา (2542 : 272-273) ที่กล่าวถึงโคลงโลกนิติในแง่ของการแสดงทัศนะเกี่ยวกับโลกและการดำเนินชีวิตให้ถูกต้อง ที่ต้องทราบกฎเกณฑ์ในการประพฤติ ปฏิบัติตนและปฏิบัติต่อผู้อื่น

ด้วยคุณค่าคำสอนที่ปรากฏในโคลงโลกนิติจึงมีการนำมากลับมาทำซ้ำในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งบทเพลง ทั้งในวรรณกรรมเรื่องอื่น ๆ กระทรวงศึกษาธิการ (2543) กล่าวถึงโลกนิติในวรรณกรรมไทยว่า สารคำสอนบางบทในโลกนิติปรากฏในศิลาจารึกหลักที่ 1 พ่อขุนรามคำแหงมหาราช “ไพร่ฟ้าลูกเจ้าขุน ผิดแลผิดแยกแวกกว้างกัน สวนดูแท้แลจึงแล่งความแก่ข้าด้วยชื่อ บ่เข้าผู้ลั๊กมักผู้ช่อน ” และปรากฏในนิตินสารสาธก ของพระยาศรีสุนทรโวหาร

“อันความรู้รู้กระจำงถึงอย่างเดียว แต่ให้เชี่ยวชาญเกิดคงเกิดผล
 อาจจะชักเชิดชูฟูสกนธ์ ถึงคนจนพงศ์ไพร่คงได้ดี”

ปรากฏในกฤษณาสอนน้องคำฉันท์ ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส

ธงไชยอันไพบูลในงอน	เป็นอาภรณ์แห่งรถยนต์
ธูมาก็ปรากฏแก่กรานต์	แลเถกิงระเริงแสง
ราชาภิปรากฏเป็นปิ่น	นครินทร์เขตรแขวง
สวามีเป็นศรีสวัสดิ์แสดง	ศักดิ์สง่าแก่นารี

อภิปรายผล *โคลงโลกนิติกับหลักการไว้อิน*

โคลงโลกนิติเป็นวรรณกรรมคำสอนที่คนไทยรู้จักและคุ้นเคยเป็นอย่างดี สุปาณี พัดทอง (2545 : 66) กล่าวว่าประชุมโคลงโลกนิติมีผู้นิยมนำมาจัดพิมพ์อีกหลายครั้ง และได้รับการบรรจุในแบบเรียนวรรณคดีไทย ในสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ เนื่องจากมีเนื้อหาที่เป็นคติสอนใจอย่างดียิ่ง เนื้อหาในโคลงโลกนิติได้จำแนก ลักษณะของบุคคลประเภทต่าง ๆ คือ ผู้มีปัญหา คนดี คนพาล ฯลฯ คำสอนที่ปรากฏในโคลงโลกนิติก็ได้รับความนิยมนำกลับสอดแทรกไว้ในคำประพันธ์เรื่องต่าง ๆ เช่น

ประโลม
คำสอน
ที่สัมพันธ์
กับโคลง
โลกนิติ
โดยเนื้อหา
คำสอน
ประการที่
4 ที่พบ
ที่สุด

โคลงโลกนิติ

ทรัพย์มีสี่ส่วนไซร้	ปูนปัน
ภาคหนึ่งพึงเกียดกัน	เก็บไว้
สองส่วนเบ็ดเสร็จสรรพ	การกิจ ใช้นา
ยังอีกส่วนควรให้	จ่ายเลี้ยงตัวตน

สุภาษิตสอนเด็กของสุนทรภู่

อนึ่งทรัพย์มีสี่ส่วนให้ควรแบ่ง	สองส่วนแจกจ่ายตามปรารถนา
อีกส่วนหนึ่งซื้อเสปียงเลี้ยงอาตมา	ส่วนหนึ่งอย่าหยิบใช้ไว้กับตน

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2543 : 43-44)

สาระของโคลงโลกนิติบทนี้สอดคล้องกับค่านิยมประการที่ 10 ที่กล่าวว่ารู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัส ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ ถ้าเหลือก็แจกจ่ายจำหน่าย และพร้อมที่จะขยายกิจการเมื่อมีความพร้อม เมื่อมีภูมิคุ้มกันที่ดี สาระโคลงโลกนิติก็สอนให้คนรู้จักเก็บออม มีสติตั้งมั่นอยู่ในความไม่ประมาท การนำไปใช้ปลูกฝังค่านิยมด้วยโคลงโลกนิติบทนี้ก็ใช้วิธีการกล่าวอย่างตรงไปตรงมาให้เห็นจริงได้โดยง่าย ซึ่งสอดคล้องที่สุปาณี พัดทอง (2543 : 68) กล่าวถึงโคลงโลกนิติว่า แต่งเป็นโคลงสี่สุภาพที่ใช้คำง่าย อ่านแล้วเข้าใจได้ทันที กวีสรรคำมาเรียงร้อยได้อย่างเหมาะสมเจาะ จากลักษณะคำสอนในโคลงบทดังกล่าวเป็นลักษณะของการแสดงให้เห็นถึงประโยชน์ของการกระทำดังกล่าว สอดคล้องกับที่ วรารชต์ มหามนตรี ได้ศึกษาอำนาจของคำสอนที่ปรากฏในโคลงโลกนิติ ว่าคำสอนที่ชี้ประโยชน์ของการกระทำเป็นการใช้ข้อความที่แสดงผลดีหรือผลที่เป็นคุณแก่ตัวของผู้กระทำตามคำสอน เพื่อโน้มน้าวใจให้ผู้รับสารปฏิบัติตาม (2558 : 149)

คำสอนในโคลงโลกนิติเป็นคติธรรมที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต สอดคล้องกับค่านิยมของรัฐบาลที่กำหนดไว้แต่เป็นรูปแบบการนำเสนอในรูปของวรรณคดีที่มีการเรียงร้อยถ้อยคำด้วยภาษาที่งดงามคำสอนจากโคลงโลกนิติจึงสร้างความสุข ความเพลิดเพลิน และจรรโลงใจให้อ่านมีความสุขรื่นรมย์ ในส่วนของการนำคำสอนจากโคลงโลกนิติไปใช้ปลูกฝังค่านิยมหลัก 12 ประการก็สามารถทำได้ทั้งวิธีการนำมากล่าวอย่างตรงไปตรงมาเพื่อให้เข้าใจง่าย หรือจะเลือกคำประพันธ์บางบทที่มีลักษณะของการกล่าวเปรียบเทียบกับมาโนม 4 ท้าวให้ผู้รับสารคล้อยตาม

ข้อเสนอแนะ

วรรณกรรมที่มีคุณค่าในด้านคำสอนเกี่ยวกับหลักในการประพฤติปฏิบัติที่ดีงาม และหลักธรรมคำสอนทางด้านการจรรโลงจิตใจ โดยมากมักจะนำมาปรับใช้ได้ตามยุคสมัย ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาค่านิยมหลัก 12

ประการของไทยหรือนโยบายของรัฐบาลตามยุคสมัย กับวรรณกรรมคำสอนเรื่องอื่น ๆ

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่องค่านิยมหลัก 12 ประการของไทยในโคลงโลกนิติเรื่องนี้ สำเร็จได้ด้วยความสำเร็จจากหน่วยงานและบุคคลหลายท่านที่ให้ข้อมูล คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นและกำลังใจ

ผู้วิจัยขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาที่เห็นคุณค่าของงานวิจัยฉบับนี้ มอบทุนอุดหนุนสำหรับการทำวิจัย ขอขอบคุณผู้อำนวยการและเจ้าหน้าที่สถาบันวิจัยและพัฒนาที่อำนวยความสะดวกและให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์

ผู้วิจัยขอขอบคุณนางสาวธัญวรัศ วรรณธรรม ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการแปลบทความและเป็นการกำลังใจสำคัญที่ทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทางภาษาไทยซึ่งเป็นเจ้าของงานเขียน ข้อมูลเอกสารที่ได้กล่าวนามในรายงานฉบับนี้ ที่ถ่ายทอดความรู้ แนวคิด และข้อมูลอันมีค่าซึ่งยังประโยชน์อย่างยิ่งในการค้นคว้าวิจัยและเป็นส่วนสำคัญให้การวิจัยครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

(ตรวจ สอบการแก้ไข 10 กรกฎาคม 2561)

กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ. (2543). โคลงโลกนิติ พระนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา

เดชาดิศร. กรุงเทพฯ : สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

กุสุมา รักขมณี. (2530). เอกสารประกอบการบรรยายเนื่องในวาระครบ 200 ปี พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า

เจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ชลดา เรื่องรักขลิขิตและสุจิตรา จงสถิตวัฒนา. (2542). สร้อยผกาจากกวี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทองย้อย แสงสินชัย. (2542). โคลงโลกนิติ. ฉบับถอดความ. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดวงแก้ว.

นิยะดา เหล่าสุนทร. (2537). โคลงโลกนิติ: การศึกษาที่มา. กรุงเทพฯ : แม่คำผาง

..... (2535). พินิจวรรณกรรม. กรุงเทพฯ : แม่คำผาง.

พระศรีรัตนโอบ. (2560). การวิเคราะห์โคลงโลกนิติตามแนวปรัชญาสังคมเชิงพุทธ. วารสารบัณฑิตศึกษา

ปริทรรศน์. 13 (1), 155-165.

วรรณศิริ ตั้งพงศศิริ. (2556). โคลงโลกนิติ สายธารแห่งสารธรรม. วารสารศิลปศาสตร์. 13 (1), 33 - 49.

วรารัตน์ มหามนตรี. (2557). โครงการโลกทัศน์ของคนไทยจากภาษิต. รายงานวิจัยคณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยนเรศวร.

..... (2558). อำนาจของภาษาคำสอนที่ปรากฏในโคลงโลกนิติ. วารสารอักษรศาสตร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร. 37(2), 141-160.

สถาบันพระปกเกล้า. (2560, มิถุนายน 14). ค่านิยม 12 ประการ – ฐานข้อมูลการเมืองการปกครองสถาบัน

พระปกเกล้า. [ออนไลน์]. Retrieved from http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=%E0%B8%84%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%B4%E0%B8%A2%E0%B8%A1_12_%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3

สุปภาณี พัดทอง. (2545). “โคลงโลกนิติ” อมตะวรรณกรรมคำสอน. วารสารวรรณวิทัศน์. 2 (2), 64-80.